

have den. Jeg vil sige, naar jeg tror paa, at en fri Forfatning hviler nogenlunde sikkert, det tror jeg er Tilfældet, naar den store Mængde i Samsundet bliver saaledes oplyst og uddannet, at den fortaar, at den har en Gjerning i Samsundet, og at dens eget Arbejds Udbytte er den sikkert. Naar det bliver klart for den, at den har en Gjerning at gjøre og Noget at virke for og ikke er tilovers — thi det er dem, som synes at være tilovers, der benyttes af Agitatorerne i en eller anden Retning — saa er Begyndelsen gjort til, at der kan blive Tilfredshed med Forfatningen, og saa er dens Bestaaen nogenlunde sikkert; og endvidere er Forfatningen sikker, naar Partierne kunne faae den Overtydning, at i saame Forhold de kunne vinde den offentlige Mening for sig, i saame Forhold faae de Indslydelse paa Administrationen og Lovgivningen i det Hele taget; men saa længe det er Tilfældet, at der er nogle Dele, som have den Opfattelse, at de ere tilovers, og saa længe der er et Parti, som maa sige til sig selv: Det nytter ikke Noget, hvor stor Udbredelse vi end skaffe vore Ansuelser i den offentlige Mening, vi faae alligevel ingen Indslydelse paa Administrationen og Lovgivningen, saa længe tror jeg ingenlunde, at Forfatningen hviler saa sikkert og saa godt, som den skulde hvile. Først naar de to af mig nævnte Dele ere tilfredsstillende og opfyldte, først da er der Sikkerhed, og først da kan der komme mere Ro til Stede i Sindene; da vil ikke Striden føres med giftige og forgiftede Baaben, som Striden føres med i et Samsund, hvor Flertallet eller den Retning, som har skaffet sig Flertal, har den Overtydning, at den ingen virkelig, væsentlig Indslydelse har paa Administrationen og Lovgivningen; thi i et saadant Samsund maa Mindretallet for at holde sig oppe være nødt til at bruge giftige og forgiftede Baaben, og Flertallet bruger desværre lidt til Gjenjæld lignende Baaben. Skulle vi derfor komme til en mere rolig Udvikling og en sundere Betragtning af vore Forhold — og jeg ønsker Intet hellere — saa maa der efter min Mening i vort lille Samsund ske — jeg vil ikke sige et helt Omslag — men dog noget Omslag. Jeg ønsker at udtale dette nu, thi det var mit første Ord, da jeg indtraadte her i denne Forsamling. Jeg ønsker Fred og Forsoning. Det var netop ved Finantslovens 1ste Behandling, at jeg sagde dette, og det er i Forsættelse deraf, jeg nu har ment at burde benytte Leiligheden til atter at gjentage det. — Derefter skal jeg omtale Folkehøjskolerne lidt, det vil sige den Forhøielse, som er foreslaaet under Nr. 79, nemlig de 44,000 Kr. Først skal jeg bemærke lige overfor den ærede Minister, at han ikke har ganske Ret, naar han siger, at der ikke er Trang tilstede; og at man hidtil har kunnet tilfredsstille Kravene; thi selv om den Beregning, som der ærede sidste Zaler opstillede, var rigtig, saa viser det sig, at Tran-

gen langtfra har været tilfredsstillt; men den er ikke rigtig. Jeg har talt sammen igjen, da jeg gjerne vilde se, om jeg ikke havde talt feil. Det ærede Medlem sagde, at der var 222 mandlige Elever; men han havde da regnet $\frac{1}{2}$ af de blandede overtil de mandlige, og derved har han faaet 222 ud; men det er ikke rigtigt. Der er 251 mandlige Elever, og der er 105 blandede. Tæge vi altsaa 70 mandlige af de 105 blandede, saa bliver det 321 mandlige Elever. Det ærede Medlem ser altsaa, at der er 100 Elever mere end han beregner, men netop derfor have vi ment at kunne forsvare at sætte Forhøielsen til 44,000 Kr. istedetfor til 22,000 Kr. Naar man nu vilde sige, at det dog kunde være Nok at blive staaende ved 44,000 Kr., da derved i alt Fald for Størstedelen Trangen kunde blive afhjulpen, saa vil jeg dertil svare, at man dog ikke altsor stærkt maa bygge paa, at der ikke er indkommet mere end 321 Ansøgninger, skjøndt dette ikke er Lidt, naar man ser, at kun Halvdelen har kunnet blive tilfredsstillt; jeg siger, at man ikke maa bygge for meget derpaa, thi der er Mange, som endnu ikke have givet Ansøgning ind, og af hvilken Grund? Af den Grund, at de tro, at det ikke nytter Noget. Dette har man erfaret i flere Amter, thi det vil jo ses, at i Weile, Ringkjøbing og Aarhus Amter har man ikke engang kunnet tilfredsstille en Trediedel af Ansøgerne. Jeg kan være enig med det ærede Medlem fra Sorø (Alberti) i, at dette er en af de vigtigste Poster, som vi have paa Finantsloven. Det skal nok vise sig, at det er den, der vil komme til at bære de rigeste Frugter, thi hvad er Højskolens Gjerning og Opgave? Jeg kan ikke være ganske enig med den ærede Minister, naar han sagde, at Højskolerne skulde være Mellemledet imellem Almueskolerne og de lærde Skoler. Ja, naar nemlig de lærde Skoler og Universitetet ikke mere ere en Embedsfabrikation, saa er den ærede Ministers Bemærkning rigtigt, men saa længe som de ere en Embedsfabrikation, saa er dette ikke rigtigt, thi det er dog ikke Meningen, at den, der har været paa en Højskole, skal til at spekulere paa at blive Embedsmand eller mene, at han er for god til at have med Gaandgjerning at gjøre, og derfor skal springe endnu videre. Jeg tror meget gjerne, at den ærede Minister ellers har en sikker Indsigt i Højskolens Opgave, men jeg vil dog tilføie, at det er min Opfattelse, at Højskolens Gjerning ikke væsentlig er at meddele Kundskaber, men at vække gennem Meddelelser. Det er ganske rigtigt, at der skal Kundskab til, men Højskolens Opgave er dog den, at lære Mennesket at finde sig selv. „Kjend Dig selv“ er den gamle græske Bismands Ord, og det er det, som Højskolen skal lære de unge Mennesker: at kjende og finde sig selv, og finde Nede paa, hvor de høre hjemme, for at de kunne fortaa, at der have de deres Gjerning at gjøre, og derfor er det saa